

Zondaggroep I, 4 maart 1962

Goedenmorgen, vrienden.

Ik zou u graag op deze zondagmorgen een paar dingen willen vertellen over:

VERVLOGEN TIJDEN

want er zijn ogenblikken, dat heden en verleden bijna identiek zijn.

In de loop der tijd vinden wij, zowel in de historie als in de invloeden van buitenaf, een vaste cyclus, een vaste beweging. Er zijn dan ogenblikken, dat het verleden plotseling bijna het spiegelbeeld van het heden is geworden. De mensen leven anders, de sociale structuur verschilt, het geloof wordt anders geformuleerd en toch lijkt alles zoveel op elkaar.

Er is een tijd geweest dat in de buurt van het huidige Victoriameer een grote beschaving was ontstaan. O, het was een beschaving van negers; en ge kunt u tegenwoordig niet meer voorstellen, dat deze eens belangrijk en machtig was. Toch hadden zij hun boten, zij hadden hun wagens en hun karavananen trokken uit op verre tochten. Ze hadden hun eigen denkwijze en ook hun eigen goden.

Deze mensen nu hadden reeds geleerd lang voordat de afstammelingen van het blanke ras dit hadden ontdekt hoe zij moesten smeden. Hun smeedwerk was goud, zilver, een enkele maal vermengd en onzuiver, zodat een soort brons ontstond. Een soort brons, meer niet. Ze hadden hun zwaarden en hun sieraden. En deze mensen meenden, dat hun wereld de meest belangrijke was.

Toen de stammen zich in Egypte voor het eerst langs de rivier vestigden, kwamen de trotse zwarte krijgers. Zij trokken langs en maakten slaven. "Want," zeiden ze, "wij zijn machtig; en wie kan machtiger zijn dan wij? Wij zijn groot; want gehoorzaamt de natuur niet aan onze wetten? Hebben wij het metaal niet gesmeed? Hebben wij niet onze wagens en onze schepen?"

Toch was er ergens iets niet in orde. Want men aanbad wel een God in die dagen, een grote God, Die omgeven door een hofhouding van kleine goden de zegen, de sterkte van deze grote stammenverzameling moest zijn, maar zij twistten met elkaar. Wanneer de stammen samen kwamen om te spreken over het lot van de natie, dan was er een stain, die naar links wilde, een andere naar rechts? en dan spraken de medicijnmannen en zeiden? "Ziet, het is de wil van de goden," maar zij luisterden er zelfs niet naar. Met de mond beleden zij de grote krachten; met hun hart beleden zij slechts zichzelf.

Er is misschien nog iets overgebleven van die oude beschaving. Zij hadden een groot afdak gebouwd, waaronder de fraai gebeeldhouwde stoelen stonden (de hurkzetels zou men beter kunnen zeggen), waarop de stamhoofden moesten zitten. Dit gebouw bleef lang bestaan, maar werd steeds minder belangrijk. Want de mensen spraken en spraken, maar de wil der goden werd niet geaccepteerd, evenals in uw dagen.

Ook nu spreekt men en spreekt men. Ook nu kent men zijn grote statenbonden, maar de stammen dezer wereld zijn onderling verdeeld. Ieder van hen wil slechts spreken, maar handelen wil men niet. In die dagen nu werd er een vreemde mens geboren. Hij was niet schoon in de ogen van zijn medemensen, maar hij was kundig; hij was een goed smid, hij kon een wagen maken. Zijn handen waren als van goud, want al wat hij wilde maken, vervaardigde hij. Deze nu maakte een beeld van een nieuwe God; en hij predikte de leer van de grote Bastomba.

De leer van de grote Bastomba was een eenvoudige leer. Ze zei slechts dit:

"Wie zichzelf zoekt, verliest zichzelf. Wie anderen zoekt, zal zichzelf vinden."

Een heel eenvoudige leer. En men heeft gelachen en gehoond. Men heeft gezegd:

"Gij, gij zoudt moeten aanbidden onze Vader Zon en onze Moeder Maan. Gij zoudt moeten eren de grote Kracht, die met haar adem en licht deze aarde drijvend op een oceaan van onbegrepenheden instand houdt." Maar hij zei slechts:

"Er is een wet: Zoek uzelve en gij zult uzelve verliezen. Zoek anderen en gij zult uzelve vinden."

De volkeren hebben elkaar bestreden. De grote beschaving is uiteengevallen en de restanten daarvan hebben zich misschien nog een tijdlang kunnen handhaven. Veel later zijn de Impi's van Dingaani niets anders dan een zwakke schaduw van de grote legers, die eerst bestonden.

Waarom gingen zij teloor? Omdat zij steeds weer zichzelf zochten. Zij dachten slechts aan hun eigen grootheid en belangrijkheid. Elk dorp zocht zijn eigen grootheid te bewijzen tegenover die van anderen. Een ieder trachtte te bewijzen, dat hij recht had op visgronden en een ander niet. Een ieder wilde bewijzen, dat hij alleen het recht had om langs de hellingen bij de wallen af te dalen, langs de watervallen der rivier te trekken en te plunderen in de lage landen. Daarom gingen zij te gronde.

Zoals het eens was, is het nu. De wereld is groot. Zij heeft een groot palavergebouw opgericht uit glas, staal en cement. Daar zitten de rijken dezer wereld vertegenwoordigd door hun stemmen bijeen en zij spreken en spreken, maar geen van hen denkt aan anderen. Een ieder roept slechts uit: "Ik ben de grootste! Ik ben de sterkste! Ik ben de machtigste!" Doch niemand denkt aan de krachten, die in de hemel leven. Niemand denkt aan de geesten, die de aarde bezielen. Niemand denkt aan de werkelijkheid, die bestaat. Een ieder vraagt voor zich het recht om te exploiteren, om te plunderen, Ieder wil voor zich voorrechten, maar niemand wil een ander iets geven. Het lijkt haast hopeloos. Wat is er overgebleven van deze toch eens machtige en grote negerbeschavingen? Niets. Alleen wilde stammen, trotse veehoeders. Dwazen, die hun vee laten verhongeren door overbeweiding, omdat ze te veel vee willen hebben en dat hun rijkdom noemen. Dwazen, die jagen en zich machtig achten, omdat zij misschien de leeuw hebben verslagen, of die zich groot noemen, omdat een enkel bergplateau het hunne is. Dat is er overgebleven van dat alles. Zelfs de wagens van voorheen, ze zijn er niet meer. De wapenen zijn simpeler, eenvoudiger geworden, de grote schepen en de lichte vissersboten zijn voor een groot deel teloor gegaan. De overlevering laat ervan slechts een schaduw na. Want zij wilden niet luisteren naar die vreemde mens, die een nieuwe God (Bastombo) verkondigde.

In deze dagen wordt over de hele wereld een leer verkondigd. De leer van zelfverloochening, de leer van het geven en niet van het nemen. De leer van het erkennen van rechten en niet van het eisen van rechten. Maar men heeft afgoden geschapen. Jezus is in elk land een andere Jezus.

Elk land ziet in hem zijn verlosser bij uitstek. En God is in elk land een andere God geworden. Want een ieder ziet God als de Kracht, die hem moet beschermen en alle anderen verderven. Zelfs de materie is in elk land anders. Een ieder meent de materie op zijn wijze te mogen exploiteren. Niemand weet meer wat waarheid is.

In deze dagen klinkt dan een stem, die hetzelfde herhaalt dat de ouden in uw ogen zo primitieven eens te horen kregen: "Er is maar een uitweg dit is te leven voor anderen.

Er is maar één kracht; anderen te beseffen in waarheid.

Er is maar één macht op deze werelddes de macht van mensen harten, die met hun God kunnen spreken."

Ik spreek u niet voor niets over dit verleden. Want er zijn er geweest, al waren het er niet veel, die zijn weggetrokken. Soms hebben zij gewoond op de schelpomzoomde eilanden aan het begin van de Nijl. En omgeven door de waterlelies droomden zij en leefden zij en erkenden zij hun eigen God. Zij vroegen niet naar huidskleur, geloof of rang. Wie komen wilde, was welkom. Zij brachten een leer voort, die het oude was en toch het nieuwe. Zij brachten de oude inwijdingen van Re en Isis voort. Zij konden het oude erfdeel van Atlantis ontvangen. Zij waren de ware macht. Uit hen werd Egypte groot en van hen ging de beschaving uit over de wereld om het Middellandse Zeegebied. Dat was voor die dagen zeer veel.

Zoals eens de inwijdingen zijn gegroeid uit het verwerpen van bepaalde uiterlijke waarden, zullen ze in deze dagen moeten groeien.

Wij kunnen roepen dat er een nieuwe wereldleraar is. Maar vraagt eigenlijk niet een ieder van die wereldleraar voor zichzelf een rechtvaardiging? Wij kunnen zeggen dat de waarheid, die eens in het Christendom is gepredikt, vandaag de dag nog leeft, maar ieder ziet haar slechts als een werktuig om zichzelf te verdedigen, om voor zichzelf eeuwigheid te verwerven. Wij kunnen dit zeggen over de leer van elke Tothmeester. Zoals eens zoeken de mensen niet verder en toch is er ergens altijd een licht en een kracht. Want in de dagen, waarover ik spreek, werd er toch iets geboren dat nooit is ondergegaan: de erkenning van een innerlijk pad; de erkenning van een innerlijke weg, die men moet gaan.

Men heeft ook de regels gevonden, welke in die dagen voor het leven zo belangrijk waren. Regels, die tot op dat ogenblik misschien wel hebben bestaan, maar nimmer in woorden werden uitgedrukt en ook niet van vader op zoon werden overgeleverd, maar slechts de gewoonten van de gemeenschap waren. Ge zult u afvragen wat die regels zijn. Wel, in het verleden waren die regels eenvoudiger dan ze het in deze dagen kunnen zijn, want toen ging het om enkele stammen, nu gaat het om een wereld. Maar ik geloof, dat ge ze zelfs in deze dagen kunt vertalen en begrijpen. Deze regels nu zeiden:

"Het is goed anderen te dienen. Het is dwaas anderen te geven, indien zij niet een gave nodig hebben of begeren.

Gij zult anderen ontmoeten op uwe wegen en handelen, zoals zij tegenover u handelen, daarbij echter uzelf onthoudend van het stellen van eisen en het gebruiken van geweld.

Gij zult eerlijk zijn, opdat anderen zullen weten: deze is rechtvaardig.

Gij zult slechts een God kennen, maar die God zult ge beleven met heel uw wegen.

Gij zult slechts een leer aanhangen; maar deze leer zal voor u het beeld moeten zijn van de gehele wereld.

Gij zult al hetgeen gij bezit zien als een middel om geluk te brengen en gelukkig te zijn.

Ge zult al wat ge niet bezit slechts zien als iets, dat uw vreugde kan vergroten of als iets, dat voor u delen van de wereld afsluit.

Gij zult nimmer ijveren, opdat anderen uw woorden spreken, maar ge zult u steeds beijveren de woorden en de taal van anderen te verstaan."

Dit zijn alles lessen, die ge in deze dagen kunt gebruiken, en misschien kunt ge zelfs een vertaling vinden voor deze waarheden:

"Want er is een licht en dat licht staat aan de hemel.

Zoals het licht van een zon de aarde leven geeft, zo geeft u het licht in u leven.

En zoals de zon wordt vergezeld door zijn gezellin, de maan, zo wordt het licht in u vergezeld door de kracht van het leven, het pulserend bloed.

En zoals zon en maan onafscheidelijk zijn op hun wandeling langs de hemel, gaande de een na de ander, zo zal het zijn in uw levens innerlijk licht gevolgd door het ruisende bloed, dat in het sterven wordt gevolgd door het levende licht."

Hieraan zijn natuurlijk allerhande consequenties verbonden geweest. Ik kan mij voorstellen, dat de gebruiken uit die tijd (b.v. de veelwijverij, bepaalde gebruiken van gastvrijheid, die daar bestonden), uit uw modern standpunt gezien, stuitend zijn, want het waren andere werelden, andere tijden en dus ook andere mensen, het was een ander peil van bereiking. Maar waar het om gaat, dat is bij allen toch hetzelfde.

Zoals eens Bostambo predikte om een volk, dat in materialisme wilde ondergaan, te doen herrijzen:

"Erkent gij dan niet, dat licht en licht gelijk zijn en dat het licht in uw hart en het licht van een zon gelijk zijn?

Erkent gij niet, dat de angst in uw hart en de haat in uw hart gelijk zijn?" Zo zou men in deze dagen kunnen spreken:

"Beseft gij niet, dat de dwaasheden van uw werken en denken de dwaasheden zijn, die als geloof in uw leven?"

En zoals de oude gezangen hebben geklonken bij de eerste tempel, het eerste begin van een vernieuwing, zo zullen binnenkort in deze dagen misschien ook de gezangen klinken. Het zullen de gezangen zijn van de getallen. En de mensen zullen zingen;

"Weet gij niet, dat de dagen korter worden, maar korter ook de nachten?"

Ge hebt geteld met tientallen en ge zult tellen met honderdtallen.

Ge hebt geteld met uzelve en ge zult tellen met de wereld.

Ge hebt gerekend met de kleine krachten en ge zult moeten rekenen met de grote God." En ze hebben eraan toegevoegd:

"Want is niet de Stralende, wanneer Hij onverhuld Zijn aangezicht ons toont, gelijktijdig het lichtend zwaard dat ons door priemt en de kracht, die ons doet leven?"

Lachen niet de bloemen en zingen niet de wouden, wanneer Hij Zijn aangezicht doet zien?"

Klinkt niet de jubelkreet in aller harten, omdat Hij is de Lichtende en de Rechtvaardige?"

Zo zouden wij kunnen zeggen in uw tijd: is de tijd van illusie niet voorbij. Is het ogenblik niet gekomen, dat rechtvaardigheid en liefde een zijn geworden en gezamenlijk soms oordelend: soms vreugde gevend ons wezen doortintelen? Is niet de tijd gekomen dat de grote kracht der eenheid innerlijk geboren en uitgedrukt moet leven in de plaats van verdeeldheid? Wacht niet de hele aarde op het evenwicht en de eenheid, waarin de mens en al het levende gezamenlijk een wereld van rust en vreugde kunnen herbouwen? Wachten zo niet in ons hart het einde der verdeeldheid en het begin van de lichtende eenheid om ons de weg te tonen, die wij moeten gaan?

Het is mogelijks dat ge mijn betoog wat dwaas of onbelangrijk vindt. Want in die dagen heeft men gelachen om een die zeide, dat het noodzakelijk was de verdeeldheid en eigen grootheid terzijde te stellen, dat het noodzakelijk was aan anderen te denken om jezelf te leren kennen, dat je door voor anderen te streven je eigen macht bevestigt. En dus lachen de mensen van deze dagen misschien, wanneer je zegt dat zij moeten leren leven voor anderen. Dat zij over hun leren moeten zwijgen en leren zwijgend te leven, als het slechts gaat om hun eigen belang.

Maar wie van u kent de oudheid en wie van u kent het heden? Uit de oude tijden van licht werd uw wereld geboren; en uit uw wereld kan een nieuwe tijd van licht worden geboren. Maar wanneer de mens denkt in de stofgebondenheid van zijn wezen, wanneer hij denkt in de enge beperking van bezit en recht, dan doodt hij het licht. Wanneer de mens echter durft te denken in de vrijheid van het werkelijke leven, de vrijheid die is; te schenken en te dienen, te werken voor anderen en jezelf te kennen, dan zal het licht op deze wereld ook kenbaar kunnen terugkeren. Dan zal de uiting en de openbaring éénworden met de werkelijkheid, waarin mensen leven.

Dat is alles wat ik u voor heden te zeggen heb. Ik hoop dat ge zult begrijpen, waarom ik deze dingen zeg. Want de stem der zelfzucht zal in de komende dagen steeds luider roepen. Weest gij dan niet zelfzuchtig en keer u af van de zelfzuchtigen. Wees rechtvaardig, maarstrevend voor anderen. Wees liefdevol, maar dien in uw liefde anderen. En vraag niet voor uzelf, opdat het brekend duister en het verval der wereld niet zij de ondergang der mensheid, maar de hergeboorte van het licht in de mensheid.

o-o-o-o-o

Goedenmorgen, vrienden.

Nu we dat alles hebben gehoord in een wat duistere en mooie taal, lijkt het me zo echt het ogenblik om eens terzake te komen. En dan ga ik natuurlijk mijn versie en mening geven, dat kan nu eenmaal niet anders. Toch zou ik zeggen; Denk er eens over na en als je het er niet mee eens bent (dat kan zijn, nietwaar?), probeer dan voor jezelf een andere of betere oplossing te vinden. En dan steek ik maar meteen van wal met alles, waarmee ik het in deze dagen niet eens ben. Ja, jullie kankeren zelf zoveel, dat als ik eens een paar ernstige bezwaren naar voren breng, moet dat ook geen kwaad kunnen.

In de eerste plaats: De mensen van tegenwoordig staan niet met twee benen op de grond. Of ze zijn ingegraven, ze kunnen gewoon niet meer van de plaats komen, omdat ze zo zijn

vastgeworteld in bepaalde begrippen van stoffelijk recht, stoffelijk bezit en belangrijkheid, of ze zweven zo ver boven de aarde, dat elk windje hen meevoert. Want ze zijn zo idealistisch en zo geestelijk dat ze eenvoudig de werkelijkheid voorbij zien. Een grote fout.

Wat zou de juiste oplossing zijn?

Een mens van deze dagen dient te begrijpen dat de materie (het stoffelijke) wel degelijk van belang is en hij moet leren om die zo juist en zo goed mogelijk te hanteren. Hij moet natuurlijk ook voor zichzelf weten te zorgen; als hij het maar niet doet ten koste van anderen. Maar daarnaast moet hij iets hebben wat daarboven uitgaat. Een geloof misschien aan iets beters, iets rechtvaardigers, iets gelukkigers. En dat kan hij alleen vinden, als hij zichzelf niet vasthamert met allerhande wetten en regels.

Dan een tweede bezwaar tegen de wereld van vandaag: Er is een tijd geweest, waarin zoveel werd gepraat over de rechten van de mens, terwijl er zo weinig aan werd gedaan. Een slaaf in de oude tijd had het vaak veel beter dan tegenwoordig een arbeider met een vijfdaagse werkweek en de hele rest erbij, want, die slaaf had zekerheid, en de mensen van tegenwoordig zijn maar voortdurend bezig om meer te krijgen. Maar wat ze nodig hebben (zekerheid en rust) vinden ze niet. De mens van deze dagen is te ongedurig, te onrustig, te onzeker. Wat is de oplossing daarvoor? Een mens moet leren begrijpen, dat er maar één ding is dat zekerheid geeft en dat is te leven naar je eigen beste weten, te leven naar datgene wat in je is en niet alleen maar naar datgene, wat van de buitenkant zo aardig lijkt. Het is vaak belangrijker om een taak en desnoods tegen een minimaal salaris goed te verrichten, omdat je in die taak kunt leven, dan een veel eenvoudiger karweitje te verrichten tegen veel hogere betaling ergens anders. Het is belangrijker niet te praten over wat je zult gaan doen maar te doen. Het is belangrijk je zekerheid te vinden in je eigen daden. Het is belangrijk te zeggen: Ik voor mij leef goed; dan kan ik al het andere wel aanvaarden. Want het recht van de mens is gelukkig te zijn. Gelukkig kan hij alleen zijn, als hij de vrijheid en gelijktijdig de geborgenheid of innerlijke zekerheid kent, die het mogelijk maken het leven te genieten en daar mankeert nogal wat aan.

Dan wordt in de moderne wereld de nadruk voortdurend gelegd op de prikkeling der zinnen. (ik zeg het maar heel erg netjes.) Je ziet zo nu en dan een reclame voor tandpasta met tentoonstelling van vrouwelijk schoon, die ze vroeger niet eens zouden hebben geduld voor een huis van lichte zeden. Alles wordt geassocieerd met sex, met sadisme, met prikkeling, met rijkdom (ja, rijkdom zonder werken als het even kan). Ik meen, dat het volledig onjuist is in een wereld, die gelijktijdig probeert om overal remmen op te leggen en die het verwerklijken van dat wat zij etaleert en het bereiken daarvan onmogelijk maakt. Een wereld, die belooft en niet geeft, is een onrechtvaardige wereld.

Wat kun je daartegen doen? Je afwenden van elke belofte, die niet wordt vervuld. Dus als ze een mooi meisje in een tamelijk aanschouwelijke toestand naast een tandpasta afbeelden, koop je die tandpasta pas, als ze dat meisje erbij leveren en anders niet. Lach er niet om, want dit is ernstig gemeend.

Als ze je belastingverlaging beloven, wanneer je op een bepaalde partij stemt, dan stem je op die partij alleen als ze dat ook werkelijk doet, en anders laat je haar verder rustig in haar eigen sop gaarkoken. En als er iemand is die zegt, dat hij alle problemen kan oplossen, dan moet hij dat bewijzen; en als hij het niet doet, trap hem dan naar de kelder toe.

Het is misschien niet erg aangenaam het zo te zeggen, maar de mensen moeten leren dat ze in deze wereld zich moeten houden aan dat, wat werkelijk is. Het heeft geen zin je bezig te houden met plaatjes; met levende plaatjes, met woorden en omschrijvingen, als de daad mankeert. De gedachte, de belofte en de daad moeten éénworden. En als een mens dit voor zichzelf in praktijk probeert te brengen, komt hij al een aardig eind verder en zal de wereld vanzelf gezonder worden.

Dan is er van mijn kant een bezwaar tegen de manier, waarop de lieve God in deze dagen wordt geëxploiteerd.

Met galmende vroomheid en collectebussen wordt er gevochten voor het behoud van deze wereld voor.....en dan noem je maar op: het Christendom, het dit en dat, het zus en zo. Heeft dat zin? Kun je een mens geloof geven door een collecte? Kun je een mens met een predikatie

bekeren? Dat schijnt men te denken in deze dagen. Maar zo is het niet. Je kunt een mens pas werkelijk bekeren, pas werkelijk doen zien wat je God is, indien je zelf die God en Zijn wetten leeft, zonder ook maar een ogenblik te falen, Als ze alle kosten, die ze tegenwoordig gebruiken voor massapredikatie, voor bekering, voor Revival enz. zouden omzetten in het eenvoudige werk der naastenliefde, waarin ze zeggen te geloven, dan zou de wereld beter zijn. En dan mag er misschien een hele hoop zijn in te brengen tegen het nederige beroep van heilsoldaat, maar ik heb liever een eenvoudige heilsoldaat, die zich de beroerte werkt voor de verworpenen dezer aarde, dan een met pracht versierde hogepriester, die ergens in zijn tempel troont, wijze woorden spreekt en ten slotte voortdurend faalt, omdat hij de naastenliefde niet waar maakt.

Ik heb bezwaar tegen deze wereld, waarin men meent dat men moet werken met politiek en aanzien. Want politiek is in feite een wederzijds bedrog. Een politicus, die tegenover iemand komt te staan die volkomen eerlijk is, is gewoonweg machteloos en komt in het gekkenhuis terecht, want hij weet niet meer waar hij aan toe is. Raar gezegd, toch is het waar.

Er is een voortdurend manoeuvreren, een vertekenen, een verdraaien van de waarheid, een proberen elkaar vliegen af te vangen. Is daarvan de wereld ooit beter geworden?

In het dagelijks leven zijn er mensen, die denken dat ze precies hetzelfde kunnen doen. Ze komen door uw straat, ze nemen uw auto om er even mee te gaan rijden (want ze hebben er zelf geen) of ze jatten je bromfiets. Wat doen ze? Als ze worden gestraft, zeggen ze dat er ergens een psychische dwang was, dat het voor hen moreel noodzakelijk was een ogenblik in die auto of op uw bromfiets te rijden en dat ze er helemaal niets kwaads mee bedoelden. Maar als ze bij "Ome Jan" waren gekomen was het anders gegaan, dan hadden ze het ding verkocht.

Op dezelfde manier gaan ze tegenwoordig overal tekeer. De mens moet eens leren, dat hij wanneer hij een daad stelt daarvan alle consequenties moet ondergaan. Het eeuwige zoeken naar een uitvlucht, naar een compromis, naar de middenweg, is in dit opzicht volkomen verkeerd. Als een mens bedriegt en liegt, gaat hij de gevangenis in. Als grote heren liegen en bedriegen, worden ze op de waarde, die zijzelf stellen, aanvaard.

Laten we proberen de dingen te zien, zoals ze zijn. Of het een eenvoudig mens of een staatsman is, die liegt, maakt geen verschil uit. Of het een priester is, die de zaak beduvelt of een dokter die een wet overtreedt, of de stomste en eenvoudigste boer of burger, is gelijk. Laten wij elk mens zien als gelijkwaardig en op hem reageren, alsof hij inderdaad gelijkwaardig zou zijn. Wie liegt en bedriegt is onaanvaardbaar. En als er dan niemand is, die in de staat aanvaardbaar is, dan ontkennen wij de staat; Als er niemand in de kerk aanvaardbaar is, dan ontkennen wij de kerk. Want het is niet de leer, die belangrijk is of de stelling of de verklaring, het is het leven dat men voelt. En dat vergeten ze in deze dagen.

Dan heb ik bezwaar tegen een tijd, die alles voortdurend meer aan banden legt. Het aantal wetten dat tegenwoordig bestaat is bijna net zo groot als het aantal burgers, en als ze nog een tijd zo doorgaan, dan heb je 5 wetten per burger. Maar met wetten maak je geen wereld. Je kunt nooit door een wet een mens beter maken, maar je kunt wel een mens beter maken door hem in staat te stellen voor zichzelf een wet te stellen. Leer de mens zichzelf beheersen; beheers hem niet van buitenaf.

O, ik heb nog veel meer bezwaren, maar ja, ik wil niet jullie hele zondag bederven.

Laten we eens realisten worden. Realisten hebben nodig in deze dagen. Een realist is een mens, die de zaken ziet zoals ze zijn, maar die ook in zich de waarde van het leven voelt, zoals ze voor hem bestaan en die beide op een gelukkige wijze weet te combineren,

Niemand van u kan vertellen wat een ander moet doen en wat een ander moet laten, onthoud dat goed! Niemand van u kan vertellen wat voor een ander werkelijk goed of werkelijk kwaad is. Je kunt het alleen voor jezelf bepalen, en dan mag je een ander raad geven. Logisch. Dat is soms je plicht; maar dat maak je zelf uit en je moet de ander de vrijheid laten om zijn weg te gaan. Je moet voor jezelf het goede doen, zo goed als je kunt, maar nooit van een ander verlangen dat hij het ook doet, want voor hem kan het wel verkeerd zijn. Je moet realistisch zijn en zeggen: Dit is de maatschappij, waarin ik leef en daarin moet ik me houden aan bepaalde regels en wetten, zover dat noodzakelijk is. Maar in mij leeft een waarheid, een geestelijke waarheid en die zal ik in de praktijk omzetten, zo goed ik kan, ook binnen deze wereld. Dan

kan het me niet schelen, of ze me voor gek aanzien, dat is onbelangrijk. Ik zal er alleen voor zorgen dat ze me niet in het gekkenhuis kunnen stoppen, want dat zou pijnlijk worden.

Ja, ik denk wel, dat nu uw gemoederen wat roerig beginnen te worden, maar is het eigenlijk niet waar?

❖ *Is dit noodzakelijk?*

Noodzakelijk is het niet. Zelfs het leven niet. Maar zoals ik nu in mezelf het gevoel heb dat ik dit moet zeggen, heeft u misschien het gevoel dat het waar is of dat het niet waar is; of dat u het aanvaarden kunt of dat u het liever niet hoort. Maar ik voor mij¹ zou toch werkelijk willen, ja, smeken haast om een beetje realisme in deze wereld.

Doe wat je kunt, zo goed je het kunt, zo eerlijk mogelijk en als je aan God gelooft, volgens de wil van die God zo goed je het kunt. Probeer nooit iets te doen wat je niet kunt, dan maak je maar brokken. Probeer nooit van een ander te eisen dat hij leeft volgens wat jij kunt en dat hij volbrengt wat jij tot stand brengt, want dat kan hij niet. Ieder mens is verschillend. Leef zelf en beleef je God in jezelf. Maar dan volgens de werkelijkheid waarin je leeft en niet volgens de wereld, waarin je zou willen leven.

Aanvaard de wereld zoals ze is, maar aanvaard en leef in die wereld zo goed en zo ideëel je kunt. Alleen op die manier lijkt het me, dat al hetgeen mijn voorganger heeft verteld zin krijgt. Het heeft geen zin om het verleden als spiegel te gebruiken voor het heden en mogelijk voor de toekomst.

Als je niet weet wat je moet doen, is het aardig om te zeggen: Je moet een inwijding zoeken. Maar ik zeg u: een inwijding kun je nooit vinden buiten de werkelijkheid; die gaat uit uw realiteit verder naar het hogere en nooit op een andere manier.

U kunt niet verwerpen wat bestaat. U moet bouwen uit hetgeen er bestaat volgens uw beste weten en bewustzijn. Als de mensen van deze tijd dat leren doen, zonder zelfbedrog en zonder een al te vergeestelijkt idealisme, dat verder alles maar erbij laat hangen, dan is er wat te bereiken. Want de mens, die zijn idealen kan beseffen, maar ze ook kan uitdrukken in een praktische werkelijkheid, verandert en verbetert die praktische werkelijkheid. De mens, die alleen maar idealistisch is, maar geen rekening houdt met de werkelijkheid zuiver materieel gezien komt op de asbelt, de mesthoop terecht, want die maakt alleen maar brokken voor zichzelf en voor anderen.

Je moet streven uit het reële heden volgens je innerlijk weten en geloof naar het beste, dat in het heden mogelijk is en met het grootste besef dat je innerlijk kunt bereiken. En dan misschien later, ergens in een andere sfeer van deze wereld, het paradijs. Maar wie nu op het paradijs zit te wachten, weegt minder dan een ons voor het zover is.

Vrienden, geen preek in zondagsstijl misschien. Maar ik hoop een paar punten, waarover je je gedachten eens laat gaan. Want ik herhaal nogmaals: alle geestelijke wijsheid en bewustwording heeft alleen zin, als ze zijn gebaseerd op en worden uitgedragen in de bestaande werkelijkheid.

Nu en vergeet het maar tot morgen. Morgen is het een werkdag, vandaag is zondag. Ik hoop, dat het een prettige zondag wordt.

o-o-o-o-o

Ja, vrienden, op deze morgen van contrasten ben ik dan nummer drie en nummer laatst. Ik most eerlijk zeggen, dat ik het contrast aangenaam heb gevonden. U waarschijnlijk niet. Per slot van rekening, aan de ene kant zijn er de gedragen en mooie woorden, waarin je voor jezelf iets gaat aanvoelen; aan de andere kant is het die nuchtere harde werkelijkheid, waarmee je wordt geconfronteerd. Ik voor mij ben het met allebei de sprekers een klein beetje eens; want het verleden herhaalt zich in het heden en wat in het verleden teniet ging kan nu misschien juist tot bloei komen, wie weet.

Ik ben het met de tweede spreker eens: er is ontzettend veel, dat in deze wereld niet deugt. Maar is er ook niet veel goeds? En daarom wil ik graag, als u het goed vindt tenminste, ik wil u niet tegen wil en dank bezighouden ook nog mijn kant van de zaak erbij voegen. Misschien is dat een aardige afronding, daarna zal ik dan besluiten met een onderwerpje dat u zelf moogt stellen. Ik zou n.l. dit willen zeggen;

Er is in deze wereld misschien veel fout, maar aan de andere kant zijn er nog zoveel mensen, die in deze wereld werkelijke liefde en werkelijke naastenliefde kennen. Er zijn toch ook heel veel mensen, die offers weten te brengen voor anderen, die hun leven inzetten en desnoods hun reputatie op het spel zetten alleen maar om anderen beter of gelukkiger te maken. Ergens is er op deze wereld en in deze tijd toch ook veel goeds. En wanneer er realisme nodig is en zin voor werkelijkheid waarmee ik het volkomen eens ben met degene die dat stelt geloof ik, dat je dan toch niet mag vergeten dat de werkelijkheid pas tot leven komt en waarde krijgt juist door de liefde.

Wat heeft het voor zin om heden en verleden te vergelijken, om de koude werkelijkheid van het heden te ontleden, als we niet de werkelijk bezielende kracht hebben? Wat is een mens waard, als hij het leven niet liefheeft? Als hij voor zichzelf niet kan bevestigen, dat hij toch iets betekent in de wereld? Als hij niet ergens in zich al begrijpt hij misschien niet helemaal hoe of waarom het gevoel heeft: mijn bestaan heeft zin en rede.

Ik kan me voorstellen, dat b.v. een krokus of misschien een sneeuwklompje (daar is het nu de tijd voor) helemaal niet weet waarom het gaat bloeien, en ook niet weet waarom het zich door de barre kou van deze dagen heen worstelt met een eerste glimp van kleur. Maar ik kan me voorstellen, dat wanneer dan eenmaal de bloem zich openplooit en de zon een ogenblik het winterse wat lenteachtig maakt zo'n bloem door een soort innerlijke drift moet uitbarsten in vreugde en zeggen: "Ja, ik leef."

De wereld kan op het ogenblik misschien erg bar zijn en er mag ontzettend veel onjuist zijn, het mag winters zijn van materialisme, maar als we dan ergens even een glimp van geestelijk licht krijgen, dan geloof ik toch dat wij in de eerste plaats moeten zeggen: "Mijn God, ik heb het leven lief. Ik ben blij dat ik leef."

En dan mogen we in de wereld een hele hoop zien dat ons niet bevalt, natuurlijk. Maar moeten wij dat nu zien als een demon of een draak, die we moeten bevechten? Of kunnen we het misschien ook anders zien? Als een fout of een ziekte; iets waaraan we, door er onze liefde, ons denken en ons streven aan te geven, wat kunnen verbeteren? Ik geloof n.l. dat een van de dingen, die deze wereld te weinig bewust kent, wel werkelijke liefde is. En werkelijke liefde zie ik niet als de hartstocht, als dat ogenblik van even opvlammend begrip. Neen, werkelijke liefde is als dat olielampje, dat op je slaapkamer brandde toen je kind was, de gulden, kleine bescheiden zekerheid, die je in alle angsten en alle moeiten van je bestaan weer een ogenblik de vrede teruggeeft en je doet zeggen: "Ach, ja, ik ben het maar; en ik leef."

Deze wereld heeft te weinig liefde en te veel redelijkheid en te veel haat. Geef mij in deze wereld (uw wereld) dan maar een mens, die al leeft hij dan nog zo feitelijk en zelfs materialistisch ergens in zich dit aanvaarden van de wereld en van de mensen en misschien ook wel van het hogere heeft, waardoor men altijd een zekerheid kan zijn voor een anders rustig, stabiel, begrijpend.

Geef mij in de plaats van alle redelijke oplossingen ook weer dat ene; een werkelijk oprechte, een begrijpende liefde voor de wereld en het leven, die geen mens uitsluit.

Geef me in de plaats van elke godsdienst en elk geloof alleen maar dat ene: een ware liefde voor het leven; die God aanbidt niet omdat God machtig is, maar omdat het leven zo schoon is.

Ik weet het niet, maar mij lijkt het beste gebed altijd weer, ik heb het al eens meer gezegd:

"God, wat heb Je Je werelden mooi gemaakt en wat heb Je in het leven een volheid van mogelijkheden gelegd. Dank Je, God, dat ik besta. Dank Je, God, dat Jij bestaat. Want wat is er verder van belang. Laat ons het bestaan en de schoonheid kennen. Laat ons leven in de eenheid van alle dingen. En mag dan Uw werkelijkheid wel eens wat hard zijn, God, daar kunnen we wel tegen. Want wanneer we het licht en de schoonheid, de orde en ook het recht dat Gij hebt geschapen zien, wat kunnen we anders doen dan het leven liefhebben en de schepping liefhebben en U als Schepper, God, liefhebben om hetgeen Gij voor ons zijt."

Dan geloof ik, dat je met die liefdevolle verklaring, met deze werkelijk gemeende vreugde van leven eigenlijk alles hebt gezegd.

Natuurlijk moet je doen wat de tweede spreker heeft gezegd: Je moet proberen te leven volgens de werkelijkheid en er toch wat moois van maken. Als je het leven liefhebt, kun je dat;

en dan moet je proberen het geestelijk geheim te behoeden en te doen voortbestaan, ook van uit het materialisme, zoals de eerste spreker beweerde,

Wat zou je anders kunnen doen? Een lach is niet iets, wat je kunt vangen. En toch is een lach iets van vreugde dat alleen uit de werkelijkheid kan voortkomen. Zo is de liefde voor het leven en het beleven van het leven in liefde voor de schepping en de Schepper en alle dingen als een lach, die tevoorschijn wordt getoverd uit een schijnbaar barre werkelijkheid, omdat het zo goed is te leven.

En als u het mij vraagt, moet u dat ook niet vergeten. Want wij drieën op deze morgen hebben misschien iets gezegd van het belangrijke. Maar werkelijk belangrijk kan de wereld toch pas worden, wanneer ze voor u belangrijk is, wanneer er iets is wat voor u aan het leven zin en vreugde geeft, wanneer je nog eens kunt lachen en je jezelf niet al te veel au serieux neemt.

De mens, die zichzelf ernstig neemt, verleert het lachen, verleert het blijzijn. Maar iemand, die het leven beschouwt als iets, dat ernstig kan zijn maar waaruit je omdat je toch maar een onbelangrijk stof je in de oneindigheid bent toch voornamelijk de vreugde van het zijn kunt proeven, kent die glimlach, welke voor mij is het beste beeld van de kosmische liefde.